Un moviment artístic compromès - Mediterráneo - 04/03/2018

pensar l'art

per Irene Gras

Un moviment artístic compromès

El Menador, Espai Cultural, acull l'exposició 'El Realisme Social Valencià en la Col·lecció Martínez Guerricabeitia'

El treball conjunt entre la Universitat Jaume I i la Universitat de València ens brinda l'oportunitat de visitar al Menador, Espai Cultural, una part de la gran Col·lecció Martínez Guerricabeitia centrada, majoritàriament, en obres relacionades amb l'art de denúncia i crítica social. En aquest cas en concret es tracta d'una selecció de peces pertanyents al riquíssim fons de la col·lecció sobre el realisme social valencià, curosament escollides pel seu comissari Pascual Patuel, professor de l'UV, on destaquen Estampa Popular de València, Equipo Crónica, Equipo Realidad, Grup Alcoiart, El Grup d'Elx, Anzo [José Iranzo Almonacid], Albert Agulló, Joan Castejón, Antoni Coll, Rafael Calduch, Juan Genovés, Antoni Miró, Monjalés [José Soler Vidal] i Wences Rambla (Castelló de la Plana, 1948).

Aquesta col·laboració institucional comporta una mirada meditada i una reflexió sobre un moviment artístic que tant el comissari de la mostra com el vicerector de Cultura de l'UJI, Wences Rambla, coneixen a la perfecció, ja que tots dos van escriure al seu dia un article sobre la «Provocación en el realismo social valenciano», publicat el 1995, a *Recerca. Revista de Pensament i Anàlisi* de la Universitat Jaume I. En aquest escrit se subratlla la intencionalitat de provocació que tenien cadascun dels components d'aquest moviment artístic que va néixer en l'àmbit valencià a mitjans dels anys seixanta: «El realisme social valencià sorgeix en una època, en moltes coses ben diferent a les precedents, però també conflictiva i tensa, dominada per desequilibris de naturalesa social, cultural, política i econòmica».

ÀLEX PÉREZ

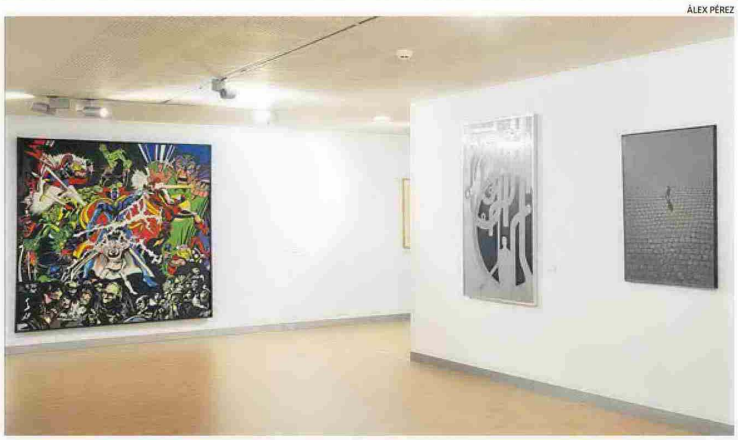

Recorregut. L'exposició permet conèixer a una generació d'artistes que va aparèixer als anys 60.

> La mostra, comissariada per Pascual Patuel, es podrà visitar fins el 2 d'abril

Aquest moviment va tenir les seues arrels en el realisme francès de mitjans del segle XIX, tot i que el context social fos tan divers al de la dècada dels seixanta, i va ser un moviment que han articulat i fonamentat conceptualment dos teòrics com són l'historiador de l'art i crític Tomàs Llorens i el crític valencià Vicente Aguilera Cerni, que va explicar com: «el *realisme social* ha intentat respondre a les tensions dialèctiques de la societat, però utilitzant un llenguatge més vinculat als prototips estabilitzats per la tradició pictòrica del realisme que originant en els veritables hàbits visuals de l'home d'avui». És a dir, tots els artistes implicats trenquen amb les directrius artístiques establertes, deixant enrere no només el pla artístic sinó també l'iconogràfic i temàtic de tradicions anteriors.

TRENCAMENT

Així doncs, tots ells continuen el procés de renovació plàstica iniciat per l'informalisme i el constructivisme en la dècada dels cinquanta, una reacció que sorgeix, entre altres coses, contra l'academicisme i que trenca amb el concepte purament «ornamental» de l'art per bolcar-se i transformar-se en un mitjà per si mateix d'expressió i denúncia sobre circumstàncies de caràcter sociopolític, cultural i econòmic.

Aquests artistes deixen de viure aliens al seu temps per evidenciar les injustícies i els problemes que els circumda i amb els quals la societat convivia en el seu dia a dia. I cada un d'ells ho fa sota un estil i empremta personal, tant de forma individual com col·lectiva, fent ús d'un llenguatge icònic i directe influenciat per les últimes tendències artístiques que es practicaven en els Estats Units i al Regne Unit.

És aquesta una mostra centrada en un moviment valencià que es va gestar al llarg d'un període complicat i conflictiu a Espanya, coincidint amb el final del franquisme i l'inici de la democràcia, i que plasma a la perfecció els temps tan difícils que es van viure en aquells anys de transició.